

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Zuzany Havlovcové

Dva české překlady Camõesových *Lusovců*

Diplomantka si zvolila téma spojující portugalštinu s druhým oborem jejího studia, jímž je překladatelství a tlumočnictví, a toto dvojí ukotvení se do její práce nepochybně promítlo: z translatologie si přinesla základní teoretickou výbavu v oblasti překladu, ale také prvotní představu, že bude druhotně ilustrovat teoretické postuláty, kdežto konzultantka, hájící během psaní filologické pozice, se průběžně snažila tento poměr obrátit a přimět ji, aby vycházela z analýzy textu v příslušném kontextu směrem k zobecnění, které se v ideálním případě potká s již formulovanými teoretickými názory, aby je buď potvrdilo, nebo s nimi polemizovalo. Výsledkem je poctivý kompromis, který ohladil hrany, byť posloupnost zkoumání nezměnil.

Práce je logicky strukturovaná do šesti kapitol včetně Úvodu a Závěru, má solidní bibliografii, s níž standardně pracuje podle stanovených pravidel, a splňuje i ostatní předepsané formální náležitosti. Základním teoretickým východiskem s metodologickými důsledky je především Levého *Umění překladu*: obecné vymezení překladu je obsahem druhé kapitoly (s. 4-8). V souladu s ním je třetí kapitola (s. 9-26) věnována původnímu dílu v kontextu doby, čtvrtá pak (s. 27-42) vzniku obou českých překladů a kapitola pátá (s. 43-82) srovnání vybraných pasáží z obou českých překladů s portugalským originálem; šestá kapitola přináší podstatný závěr (s. 83-87). Následující portugalské resumé je patrně nejslabším článkem práce.

Diplomantka pracovala s velkým osobním nasazením a průběžně konzultovala, odvedla nepopíratelný kus poctivé práce. Text má dobrou stylistickou úroveň s odpustitelným minimem významových (s. 18 *nový rozměr* v souvislosti s redondilami) či pravopisných lapsů (s. 18 *o Filodémovy*, 43 *Camõesovi verše*, 44 *k Homérovy*). Kladně hodnotím především literárněhistorickou čtvrtou kapitolu, věnovanou problematice vzniku obou českých překladů. Autorka zde charakterizuje dvě české překladové školy či generace, podává souhrnný přehled camõesovských překladů do češtiny a podrobně se zabývá osobnostmi překladatelů dvou srovnávaných převodů *Lusovců*. V případě Jaroslava Vrchlického se pokusila zmapovat i dobovou recepci vydaného díla a najít stopy této konkrétní překladatelské práce také v básnickově korespondenci.

Určitou slabinu vidím v dimenzování a hierarchizaci faktů hlavně v rámci třetí kapitoly, zejména dobový kontext bych uvedla více do souvislosti se zkoumaným autorem a dílem, nezacházela do detailů, které se z tohoto hlediska jeví jako nepodstatné, a naopak srozumitelněji akcentovala: postrádám například hlubší charakteristiku pozdní renesance už s manýristickými názvuky, které jsou u Camõese jasně rozpoznatelné. Obecněji je v celé práci patrný deficit soustavnějšího zamyšlení nad myšlenkovým zázemím a celkovým vyzněním básnického sdělení.

Autorka je naopak minuciózní v detailu, který jí na druhou stranu ztěžuje potřebný nadhled. Všíhá si drobných posunů a různocnění originálu a uvádí řadu cenných informací, načerpaných v rozsáhlé sekundární literatuře, a podobně pod drobnohledem jazykově, metricky a rytmicky zkoumá vybrané srovnávané pasáže z jednotlivých zpěvů, neklade si však otázky na řádově vyšší úrovni ideové, ač právě u autora, kterého si postupně přivlastnilo mnoho velmi různých dobových ideologií, by to bylo zajímavé, nemluvě o funkčním hledisku, proklamovaně přítomném v druhém překladu. Sémantika se soustřeďuje na nejbezprostřednější rozměr „slova“ (na s. 30 se dokonce operuje s „obsahem“ slova): takto např. s. 68 *coração* nemusí být nutně *srdce*, ale také *charakter*, *povaha*, *temperament* či sídlo *srdnatosti*. S. 80-82 *claras Ideias* diplomantka nejprve přeloží jako *slavné činy*, poté hodnotí Vrchlického *obraz* jako neadekvátní a u Hamplových-Bednářových *myšlenek* pouze konstatuje kondenzaci rozvitého výrazu. Nezabývá se důvodem majuskule u Camõese ani tím, zda právě *obraz* není v daném kontextu nejbližše zobrazované abstrakci a možná dokonce platónským idejím, které rozhodně nelze ztotožnit s myšlenkami. Zde jsou tedy meze jejího detailního průzkumu jazykové materie.

Navzdory uvedeným výhradám se však domnívám, že díl odvedené práce na tak nesnadném poli je úctyhodný nejen rozsahem. Zobecňující závěr sice operuje se statistickým hodnocením málo průkazného vzorku, ale s jeho vyústěním lze přesto souhlasit. Diplomantka prokázala schopnost pracovat se sekundární literaturou v portugalské a osvojila si i složitou problematiku básnického převodu mezi dvěma různě založenými systémy. Jsem toho názoru, že plně vyhověla požadavkům kladeným na diplomovou práci magisterského studia, takže její práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 28. ledna 2013

Prof. PhDr. Anna Housková, Csc.

PhDr. Vlasta Dufková, Ph.D.